

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

† Preotul Profesor Dr. Haralambie Rovența

Arareori se întâlnesc în viață oameni cari prin calitățile și activitatea lor să corespundă intru totul cu înaltul rost ce-l au de îndeplinit în sânul vieții noastre bisericesti. Profesorul Dr. Haralambie Rovența, a cărui moarte prematură — vestită de presa Capitalei — ne-a surprins și ne-a îndurerat pe toți cei ce ne-am adăpat din izvorul cristalin al sufletului său, a făcut parte integrantă din șiragul acestora atât de puțini.

Născut dintr'o venerabilă familie preotească din Gorj, a moștenit din casa părintească nu numai buna mireasmă a unor adânci convingeri religioase, dar și duhul preotului adevărat, care prin blândețea și bunătatea sufletului său mare, să te cucerească dela cea dintâi întâlnire cu el. A ilustrat deopotrivă și catedra de Exegeza Noului Testament la Facultatea de Teologie din București și altarul sf. biserici pe care l-a slujit cu aceeași prestanță și devotament. A fost un profesor distins și versat teolog, dupăcum a fost în viața Sfinției Sale și un preot adevărat „după rânduiala lui Melhisedec”.

Ca profesor a adus în sânul Facultății de Teologie din București prestigiul omului de știință, care în peregrinările lui pe la Universitățile din țară și străinătate, a știut săculeagă pe lângă marile idei cari frământau lumea noastră teologică și conceptul adevăratei metode științifice, care să le facă cât mai accesibile și cât mai plăcute studenților cari îl ascultau. Era o adevărată desfătare sufletească să asști la ora de Exegeza sau de Istorie biblică a Profesorului Haralambie Rovența. Știa să te cucerească și să te înalțe până la cele mai înalte culmi ale unei adevărate îmbăieri în sfințenia adevărului dumnezeesc. Când ieșiai dela cursul Sfinției Sale, aveai impresia că în sala de curs nu s'a consumat o simplă lecție de înaltă teologie, ci s'a săvârșit o adevărată

Liturgie în decursul căreia emoția mistică a marilor adevăruri propovăduite de Fiul lui Dumnezeu, te-a înălțat până în sfera apropiată a tronului lui Dumnezeu. Pulsa atâta credință în lămurirea și adâncirea acestor adevăruri biblice la ora Profesorului Haralambie Rovența, încât era imposibil să nu fii mișcat și răscolită sufletește de pe urma predării lor. Erau îmbinate în această iscusită predare, tehnica modernă a criticii textelor biblice și scânteietoarele dovezi patristice, cari constituiau apanajul adevăratului om de știință sacră, cu entuziasmul unei inimi încălzită la dogoarea reînnoitoare a dumnezeieștilor învățături cuprinse în revelația Noului Testament.

Dar Profesorul Haralambie Rovența a fost și un preot-duhovnic și un educator desăvârșit. L-am cunoscut în aceste direcții, mulți dintre noi, în calitatea ce a avut-o ca Director al Internatului Teologic din București. Nu lăsa să-i treacă niciun prilej binevenit, fără ca să îndrume, să sfătuiască și să călăuzească pe studenții adăpostii în acest Internat pe drumul adevărat al viitoarei lor chemări preotești. La mesele de seara sau la cele de amiază, la sfințele slujbe din Biserica Radu-Vodă sau în scurtele plimbări prin grădina Internatului și mai ales în convorbirile avute cu studenții în cancelaria Direcțiunii, știa întotdeauna să plaseze îndemnul care să-ți încălzească sufletul și să te determine la faptă. Transpira atâta bunătate și iubire sfântă în darea acestor îndemnuri, încât era cu neputință să nu le urmezi. Nu înzadar și-a ales ca teză de doctorat: „Originea și valoarea istorică a Evangheliei după sf. Ioan”, a „Evangheliei iubirii”, căci prin viața lui întreagă Profesorul Haralambie Rovența a fost un împlinitor desăvârșit al acestei „iubiri”. Puși în fața dărniciei cu care se revărsa această iubire, nu odată studenții mai puțin pregătiți pentru examen, se sfiau să se prezinte

în fața magistrului, spunând: „Mie rușine să mă prezint nepregătit în fața Părintelui Profesor Haralambie Roventă“. Sfiala studenților dovedea cât de mult îi coplesise calitățile sufletești ale profesorului și ale preotului-duhovnic, atât de armonios imbinat în viața regretatului dispărut.

Destinul l-a răpit din rândul celor vii atunci când se afla în plină activitate și numai la o vârstă de 48 ani. Prin moartea lui tânăra noastră știință teologică pierde pe unul din cei mai competenți și mai îndrăgostiți scrutați ai adevărilor sale dumnezeiești. Iar Biserica noastră pierde prin el o rară icoană de preot și adevărat educator al tinerelor noastre generații preotești. Lasă în urmă însă o activitate prodigioasă, concretizată în minunatele lucrări: *Interpretarea Scripturii după Origen, Epistola către Efeseni, (Introducere și Comentariu), Limba și stilul sf. ap. Pavel, Studiul Noului Testament la noi în ultimii 50 de ani, Esența și rolul*

credinței în Teologie, Cine a scris epistola către Evrei?, Iubirea creștină, Rolul Bibliei în formarea limbii literare, Epistola întâia către Tesaloniceni (Introducere și comentariu), Epistola către Coloseni, precum și alte studii și articole publicate în diferite ziare și reviste de specialitate. Dar mai ales lasă în urmă un rar exemplu de slujitor adevărat al Bisericii lui Hristos, pe care generațiile de preoți îl vor avea mereu înaltea ochilor lor.

Ca unul ce m'am împărtășit din bunătațea sufletească și din isvorul bogat în cunoștințe și îndrumări duhovnicești al Preotului Profesor Dr. Haralambie Roventă, împreună cu alți slujitori ai sfintelor altare din acest colț de țară, deplângem trecerea curândă la cele veșnice a ilustrului nostru dispărut și alăturându-ne la doliul Alma mater-ului nostru, înălțăm rugăciuni fierbinți către Tatăl ceresc pentru odihna sufletului său.

Odihnească în pace!

Pr. D. TUDOR

Caritatea creștină

Creștinismul a ridicat la cea mai mare virtute morală și socială iubirea de aproapele. Iisus Hristos a rezumat întreg Testamentul Vechiu, adică legea și profeții, prin cuvintele: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta din tot sufletul tău și din tot cugetul tău... iar pe aproapele tău ca pe tine însuși“. (Matei 22, 37-39). Prin această poruncă a fixat baza relațiilor dintre oameni și a statornicit obligațiile fundamentale ce trebuie să caracterizeze pe fiecare creștin în manifestările sale. Iubirea de aproapele este, nu numai o necesitate de ordin sentimental, ci mai presus de asta, e o împlinire de îndatoriri, mărturisite prin acte, față de semenul care așteaptă sprijin sufletesc sau trupesc. Aceste strădanii de a ajuta pe cel „căzut între tâlhari“, fie dela om la om, fie prin instituții anume create și destinate pentru acest scop, constituie ceea ce numim: caritatea creștină. Mentea omului a schițat simbolul carității în chipul de mai jos: „Pe cristelnița unei biserici din Germania este încrustată icoana Milei sub înfățișarea unei regine, care stă pe tron cu diademă strălucitoare împodobită. Spre treptele reginei se întinde un flământ pentru a primi pâine, iar un însetat pentru a primi apă în paharul gol ce-l ținea în mână. Din stânga se apropie un sărac gol spre a primi o haină, iar din dreapta vine un călător sărmân să ceară adăpost. La treptele tronului stă un bolnav, iar de după zăbrelele unei temnițe privește un deținut spre regină, să primească ajutor. (Dr. Grigore G. Comșa).

Această icoană zugrăvește cuvintele Mântuitorului, care ne arată astfel mulțimea posibilităților de a dovedi iubirea de aproapele și de a mosteni prin aceasta împărăția cerurilor, căci: „... intrucât ați făcut acestea unuia din

acești frați mai mici ai Mei, Mie le-ați făcut“. (Matei 25, 40). Temeiul vieții creștine este deci iubirea manifestată prin fapte. Insuși „Dumnezeu este iubire“ (I Ioan 4, 8), și mărturie avem în trimiterea pe pământ — pentru a noastră mântuire — a Fiului Său, care este sinteza iubirii, a milei față de omenirea întreagă. Creștinismul a stabilit deci legile adevăratei iubiri și pildă ne-a dat nouă despre aceasta însuși Iisus Hristos. El a vindecat pe bolnavi, a mângâiat pe cei întristați, a săturat pe cei flămânzi, a întărit în credință pe cei obidiți și mai cu seamă a arătat omenirii calea ce duce spre desăvârșire. Deasemenea, în parabola Samaritanului milostiv, ne-a indicat cine este aproapele, care nu se mărginește numai la fratele, prietenul sau cunoscutul nostru, ci tot cel ce se află în necaz — fie chiar dușman — și poate primi ajutorul nostru neprecupețit.

Sentimentul milei nu este ceva nou. El s'a ivit odată cu omul. Chiar și păgânii făceau acte de caritate, dar acestea nu isvorau dintr'o înclinare a sufletului față de cel nevoit, nu porniau din iubire, ci din considerente de ordin egoist, din orgoliu, din interese politice, ori de teama de a nu răsvrați patima și posta celor oropsiți. Dar și în aceste cazuri sclavii și străinii nu erau îndreptățiți să primească ajutor. Străinii nu erau considerați aproapele, iar sclavii alcătuiau o clasă foarte numeroasă pe care păgânii o exploatau cu lăcomie și dispreț. Tocmai pe aceștia cari aveau mai multă lipsă de milă, făcătorii de bine nu i ajutau, neintrând această indeletnicire în calculele lor interesate. Aceste deosebiri trasează linia de demarcație între concepțiile negativiste ale păgânismului și pozitivismul creștin. Iubirea față de oameni, fără deosebire de neam și clasă, constituie o forță socială, necunoscută celor

cari înlocuiau dragostea creștină prin ură, rivalitate și exclusivism. Creștinii tocmai aci s'au dovedit superiori, prin actele de largă înțelegere și dăruire, prin iertare și îngăduință față de toți oamenii. Evreu sau grec, barbar sau creștin, liber sau sclav, bogat sau sărac, toți sunt fiii aceluiași Tată și prin urmare iubirea creștină îi îmbrățișează cu a ceeași căldură.

În cetățile grecești se obișnuia în cursul anului să se dea pâine săracilor, din partea statului. Erau și inițiative particulare ale celor bogați. Se plătea uneori și un fel de impozit, care asigura întreținerea celor săraci. Roma de asemenea se mândrea cu grija ce o purta poporului lipsit. Lex frumentana (legea pâinii) și mai târziu lex Claudia, cu același caracter, stabileau obligativitatea provinciilor din imperiu să trimită pâine, care se distribuia pe un preț redus — mai apoi în mod gratuit — săracilor.

Dar, paralel cu împlinirea acestor îndatoriri cu caracter interesat sau preventiv, păgânii săvârșeau acte nemeroase. Sunt cunoscute crimele împotriva sclavilor, mai apoi și a creștinilor, cari nu renunțau la credința în Hristos chiar cu riscul vieții. Spectacolele sângeroase dela circuri unde mulțimea flămândă după „panem et circenses” se delecta cu nesațiul cel mai degradant din punct de vedere omenesc, sunt tot o față păcătoasă a felului cum înțelegeau păgânii să-și manifesteze sentimentele cruzimii lor, pe cari creștinismul le a înlocuit cu iubirea. Ceeace făceau vechii Spartani cu copiii slabi, cari erau aruncați în prăpastie ca elemente indezirabile societății, constituie încă o dovadă a felului greșit cum știau anticii să prețuiască viața unei creaturi a lui Dumnezeu. Prin urmare, ceea ce caracteriza pe păgâni în ce privește raporturile dintre om și om, cu îndatoririle ce decurg din acestea, este o împletire de milă fariseică și cruzime nejustificată. Nici chiar poporul Evreu nu punea pe un plan mult mai superior mila față de aproapele. Despre aceasta ne spune chiar Mântuitorul în parabola amintită unde biciuiește o concepție falsă și o practică lipsită de virtutea morală.

Unde nu este iubire nu este caritate, ci numai formalism sterp — simplă dărnicie fără rodire de fapte morale. —

Abia cu venirea Fiului lui Dumnezeu pe pământ se deschid noi perspective de viață și lumea începe să vadă lumina cea adevărată. El a stabilit Calea și Adevărul, prin cari se poate ajunge la o viață în duh creștinesc. După Iisus, apostolii și ucenicii Săi au continuat să împlinească lucrarea mântuirii la toate popoarele, pentru ca toți să se bucure de împărăția lui Dumnezeu, potrivit faptelor săvârșite și a credinței lor.

Iubirea creștinismului a revoluționat întreaga omenire sub raport social și mai ales moral. Omul este ridicat la treaptă de egalitate în fața lui Dumnezeu și făcut să cunoască legile prin cari se poate mântui de păcat și să moștenească viața veșnică. O concepție nouă se sălășluiește în sufletul său: iubirea față de Tatăl, față de aproapele și chiar față de sine. Drumul sfinteniei se deschide larg înaintea sa, la capătul căruia se află primitiv înșuși Mântuitorul, care cheamă pe toți după faptele lor: „Veniți la Mine . . . !”

Viața primilor creștini a fost grea la început, dar cu atât mai rodnică de fapte bune. Puțini dintre cei înstăriți sau împărtașit cu noua credință. Mulțimea celor nevoiași, a celor stigmatizați — pe cari Mântuitorul i a umanizat, — a gloatei neputincioase și persecutate, a alergat cu dor adânc spre Acela care a zdrobit lanțurile robiei și a aruncat jugul cu care păgânismul le-a cuprins trupul răvășit de suferință. Între aceștia însă s'a stabilit o legătură sufletească, vădită prin faptele lor nenumărate. În luptă cu un regim care i tiraniza cu înversunare barbarică, ei aduceau o mentalitate nouă, și o atitudine curajoasă în a mărturisi pe Hristos. Structura socială, politică și religioasă a timpurilor păgâne se sguduia, căci sfârșitul unui sistem imoral și inuman amenința pe toți cei cari se complăceau într'ânsul. De aceea și persecuțiile s'au ținut șir nesfârșit, fiecare împărat, sau puternic al zilei, aducând noi mijloace de torturare sângeroasă. Pălcuri întregi de creștini se încoronau cu cununa morții, senini și fără ură împotriva asupritorilor. Creștinismul le a insuflat tărie, curaj și blândețe. Ei mureau pentru faptele lor săvârșite în numele lui Hristos, care le a sădit în suflete cea mai sublimă virtute: iubirea, sub toate manifestările ei morale.

Dar cu toate asupririle ce s'au abătut asupra lor, traiul primilor creștini n'a fost tulburat cu nimic în privința împlinirii îndatoririlor lor de fii ai lui Dumnezeu. Înfrățirea între ei se cimenta tot mai mult, îmbogățindu-se pe timp ce trecea cu virtuți tot mai strălucitoare. Actele de milostenie față de aproapele — indiferent cine era acesta — își conturau adevăratul caracter de caritate creștină, așa cum a învățat și a făcut Învățătorul. Dăruirile pe seama Bisericii curgeau mercu, dela bogat, ca și dela sărac, cu cari aceasta ajuta pe cei lipsiți și strămtorați, pe bolnavi, pe orfani și văduve. Ce erau oare vestitele agape, decât mesele la care ospătau săracii din prisosul daniilor aduse de creștini pentru sfintele slujbe. În timpuri bune, ca și în epocile de foamete, ciumă și războiu, când păgânii îngroziiți părăseau pe cei în suferință, jertfa creștinilor ușura soarta celor răpuși de nenorocire. Vizitau pe cei bolnavi și-i îngrijeau, pe cei morți îi spălau și-i îngropau, fără teamă de moarte, dar cu credința că și-au făcut datoria față de frații lor. Pe drumetrii îi ocroteau în casele lor, iar pe cei din închisori îi mângăiau. Împlineau astfel întru toate îndemnul Mântuitorului, care a spus: „ . . . căci am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc, am însetat și M'ați adăpat, străin am fost și M'ați primit, gol și M'ați îmbrăcat, bolnav am fost și M'ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 35-36).

Dar nu numai acestea: „Biserica a ușurat eliberarea sclavilor. Ea recomandă stăpânilor creștini să dea libertate sclavilor lor, iar dela unii stăpâni necreștini, cari tratau pe sclavi rău, ea i a răscumpărat cu mijloacele sale, din contribuția credincioșilor. Unii creștini au mers până la a se oferi pe ei sclavi, pentru a libera pe alții, și mulți, zice Clement Romanul, s'au vândut singuri ca sclavi, pentru a hrăni cu prețul lor pe cei săraci — unul din cele mai mișcătoare exemple de caritate, uimitor în adevăr și foarte timpuriu în istoria creștinismului”. (Teodor M. Popescu).

Această purtare a primilor creștini uimea într'adevăr lumea păgână, care nu era obișnuită cu asemenea spectacole de mărinimie voluntară și neostenită. Cei mai inverșunați dușmani ai creștinismului și cei mai necugetați apostatați stăteau înmărmuriți în fața faptelor de omenie sfântă a acelor cari măturiseau pe Hristos.

Cu timpul numărul bogăților încreștinați a crescut, iar averea lor au pus-o la dispoziția Bisericii pentru opere de binefacere. Creștinismul le a schimbat cu desăvârșire felul de a privi bunurile materiale, deschizându-le ochii sufletului pentru comorile spirituale. Intre aceștia au fost și Sf. Ciprian al Cartaginei, Sf. Ambrozie al Mediolanului, Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Paulin etc. cari, ajungând episcopi, au dăruit averile lor pentru mulțimea celor ce se scăldau în lipsuri. În această epocă s'au ivit și multe femei virtuozose, cari deasemenea au renunțat la bogățiile pământești în folosul Bisericii. Așa au fost: Sf. Paula, bogata Fabiola, Macrina - sora Sf. Vasile cel Mare, Gorgoniasora Sf. Grigorie Teologul și atâtea altele, cari au aflat mângăiere și bucurie sufletească ajutând pe săraci și îngrijind bolnavii din spitale. Unii episcopi au vândut chiar vase aurite și podobe scumpe de ale bisericilor, dăruite de creștini bogăți, cu banii cărora au ajutat pe cei nevoiași și au răscumpărat mii de robi căzuți în captivitate. Despre aceste fapte Sf. Ioan Gură de Aur vorbește astfel: „În podoabele casa Domnului, însă nu disprețui pe fratele tău scârbit; acest lăcaș e mai presus, decât cel dintâi. Vasele sfinte pot să le hrăpească tiranii și hoții, iar ceea ce faci tu pentru fratele tău flămând și gol, nici diavolul nu va putea răpi: aceasta se va păstra în visteria cea neapropiată”. (Cit. după Ic. Stavr. C. Popovici).

Acum începe înființarea instituțiilor de caritate. Se ridică mai cu seamă spitale pentru bolnavi, azile pentru bătrâni, orfani și văduve, case de adăpost pentru călători și alte înșezăminte de asistență socială. Vestită a rămas pentru întreagă omenirea până în ziua de astăzi, opera filantropică a Sf. Vasile cel Mare, care lângă Cezareea „a cuprins într'un gând și într'o faptă bună toate durerile omeniești și a ridicat, pentru ușurarea lor, nu o instituție sau alta din cele ce începuse să ridice Biserica, ci o întreagă cetate a carității creștine. Ea . . . cuprindea: un azil pentru bătrâni, un spital, o leprozerie, care era primul ospiciu pentru primirea leproșilor de când era lumea, un xenodochion - casă de primire pentru călători, un orfelinat cu școală de meserii pentru copiii crescuți” și altele (T. M. Popescu). Această grandioasă operă, pentru care Sf. Vasile a pățit multe lovituri nedrepte, a trecut în istorie cu numele de Vasiliada și constituie într'adevăr „o minune a iubirii evanghelice”.

Mila creștinească s'a manifestat de atunci mereu în cursul veacurilor. Porunca Sf. Ap. Pavel: „Purtați sarcinile unul altuia” (Gal. 6. 2) s'a transformat în fapte de virtute, schimbând aspectul societății, care s'a desăvârșit treptat în spiritul divin al Evangheliei. O lume veche, de ură și egoism, se răstoarnă și o altă lume, care vibrează după satisfacții sufletești aruncate în numele lui Hristos, se ridică.

Toate bunurile pământești sunt date pentru strălucirea sufletului, prin sfințite acte de dăruire tuturor și nu pentru înzăbrelirea lui între gratiile unui avarism ațățator de fapte, cari distrug în loc să înalțe, cari despart pe om de Dumnezeu în loc să-l apropie de El.

Faptele de milostenie nu sunt slăbiciuni sentimentale, cari coboară pe om — așa cum afirmă teoreticianul supra-omului, filosoful Nietzsche, dar nici măcar ceea ce susține Seneca prin cuvintele: „. . . compătimirea este o bolnăvicioasă degenerare a bunătății”. Nu, aceste interpretări greșite sunt rezultatele unor mentalități false. Faptele de milostenie sunt prilejuri de răscumpărare a păcatelor — de desătușare din lanțul omenescului și părții pentru împlinirea râvnitei înălțări în slava veșniciei.

Pentru aceea, mulți creștini și-au împlinit rostul vieții săvârșind acte de caritate creștinească și slujind astfel în primul rând lui Dumnezeu. Nenumărate sunt numele celor cari și-au zidit cuib de mântuire prin osteneala pusă pentru înlăturarea răului dintre oameni și revărsarea binelui asupra celor aflați la strâmtoare. A-i înșira pe toți e peste putință, căci numărul lor este nesfârșit, unii trecuți în anonimat, iar faptele lor sunt uriașe.

Și neamul nostru se bucură de faptele multor mărinimoși. „În țările locuite de români — zice d. Șerban Ionescu — caritatea a fost chiar din vechime exercitată, ca virtute creștină. Nu s'au luat măsuri sub formă de legiuiri, pentru combaterea pauperismului, dar au fost ajutați săracii prin milostenii și întreținerea lor din partea mănăstirilor” (cit. după Diac. Dr. Lăncrăjan). „Voievozii țării, la rândul lor, au acordat asistenței publice un interes deosebit. Ei au tradus în fapte de caritate sentimentele lor profund creștine, creind diferite instituțiuni spre remedierea suferințelor umane” (Diac. dr. Lăncrăjan). Dintre aceștia merită să amintim numele lui Radu Basarab, care a înființat un ospiciu, Ștefan cel Mare, care a organizat caliciu din Iași, Petru Rares, Spătarul Mihai Cantacuzino, care a înființat spitalul Colțea, Grigore Ghica, care fondă dează spitalul Pantelimon și Ispilante, care înființează un orfanotropon și cutia milelor (vezi: Dr. Grigore Comșa). „Ce să spunem de altă parte, de rolul imens pe care l-au avut în istoria țării, marii ierarhi ca: Varlam, Dosoftei, Antim Ivireanu, Veniamin Costache, Melchisedec, Șaguna, etc., cari au fost și rămân adevărate pietre de hotar ale culturii și civilizației românești! Printre multele însușiri pe care le-au manifestat pe diferite tărâmurile de activitate, o notăm pe aceea de mari filantropi, element care exprimă nu numai esența creștinismului, dar și caracterul lui de continuă actualitate” (Dr. Lăncrăjan).

În fruntea tuturor însă se ridică o ființă, care, asemenea unui sfânt, s'a dăruit în îniregime pentru săvârșirea de fapte filantropice. Este Doamna Elena Cuza, care și-a închinat toată energia fizică, tăria sufletului și bunurile materiale pentru opere de binefacere, patronând, ajutând, sfătuind și mângăind pe toți aceia cari aveau nevoie de sprijinul ei. A trăit numai pentru bine și făcând binele până în clipa morții. Neuitate vor rămâne cuvintele

sale: „Dacă anumite ființe ar putea bănuși cât de simpatică este mila și cât de mult apropiie inimile cele bune, lumea ar fi cu mult mai generoasă” (cit. Lucia Bors).

În fața acestor mărturisiri ale istoriei creștine ne găsim noi cei de azi, cari am moștenit o tradiție și o îndrumare. Altfel este structura omenirii cu progresele ei în toate domeniile, dar multe sunt și lipsurile în cele ale credinței. Materialismul zilelor noastre stânjenește mult lucrarea milosteniei. Frica noastră este mare, ca nu cumva să pierdem ceva din bunurile acestei vieți. Ne-am zăvorât într-o iubire personală, care înlătură din jurul nostru pe aproapele ce întinde brațele goale, flămânzit, cu gura insetată, boțnav și obosit de drumul străbătut până la noi. Drămuim prea mult aurul și-l ascundem cu teamă ca să nu ni-l ceară cineva să și cumpere un colț de pâine. Dar „să nu se pară nouă, că se împuținează avuția noastră, când dăm milostenie, că nu se împuținează, ci se adaugă și se înmulțește. Nu se sfârșește avuția milostivului, ci prisoșește... fiindcă Dumnezeu o ține și o păzește, ca după moartea noastră să o luăm cu mult folos” (Sf. Ioan Gură de Aur). „Milosteniile și credința să nu te părăsească” (Proverbe 3, 3) poruncește Sf. Biserică, iar Sf. Vasile cel Mare dojenește pe cel lacom, dar și învață pe cel neștiutor, cu cuvinte cari sfredelesc conștiința.

Caritatea creștină este un negrăit de mare mijloc de pastorație pentru preot. El este chemat acum — ca și în totdeauna — să hotărânească o legătură între Biserică și credincios. Stărnind râvna celor în situația de-a ajuta pe cel lipsit, vom pregăti sufletele acestora pentru iertarea lor de păcate.

Să întărim credința creștină și să renaștem virtuțile adormite. Azi e timpul cel mai nimerit, după atâtea zguduiri prin câte a trecut omenirea, ca să înviorăm din nou inimile creștine răvășite de păcat și să le îndrumăm spre câmpul acțiunilor filantropice. Noi să fim mai întâi pilda, prin faptele noastre de lucrători ai lui Hristos, căci numai astfel ne putem numi cuenicii Lui. Ce poate înălța mai mult decât iubirea, pe care o putem manifesta prin actele de caritate! Căci „caritatea creștină organizată... va fi regalitatea și farismul absolut al zilelor noastre în conducerea sufletelor la mântuire” (cit. după Preot Dr. Sp. Cândea). Dincolo de cotidian, ea se proiectează în forme strălucitoare și ne înalță pe aripile fericirii până în poala Cerului.

Fără scârbă față de mizeria celui ce așteaptă mângăierea, fără grabă în îndeplinirea noastră caritativă, neocolind adevărul, mângăind cu nădejde și în credere, jertfind dintr-ale noastre în primul rând și mărturisind mereu din buze pe Cel ce învață acestea, să nu așteptăm niciodată chemarea celui oropsit, ci cu pași fără zăbavă să alergăm spre locul în care vom putea împlini chemarea noastră și alina un suflet ce caută liniștea și izbăvirea. Atunci vom dovedi că avem iubire și atunci vom putea spune într-adevăr că săvârșim lucrare de caritate creștină.

Pr. Mircea Munteanu

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 7 Iulie 1946 să vorbim despre:
CULTUL CREȘTIN.

Când a venit în lume Iisus Hristos, omenirea era desorientată și rătăcită, ca o turmă fără de păstor. Nu mai știa în cine și ce să creadă, cui și cum să se închine, unde și în ce chip să se roage... Păgânii se închinau idolilor și zeilor; Iudeii au ales Ierusalimul loc de închinare; Samarinenii au ales înălțimile munților Ebal și Garizim; Hindușii au ales apele Gange-lui ca să-și spele în ele murdăria păcatelor... Chiar și o femeie din popor, cum era Samarineanca, era desorientată în privința cultului religios, până când Mântuitorul îi spune răspicat: „Femeie, crede-mă că va veni vremea, când nici în muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați la ce nu știți, noi ne închinăm la ce știm... Dar vine vremea și acum este când adevărații închinători se vor închina Tatălui cu duhul și cu adevărul, că Tatăl astfel de închinători caută. Duh este Dumnezeu și cei ce se închină lui, în duh și în adevăr se cade să i se închine” (In 4, 21—24).

Iisus Hristos întemeiază o religie nouă și un cult nou, *cultul în duh și adevăr*. El interiorizează și spiritualizează cultul religios. El descopere pe adevăratul Dumnezeu în afară de om și în om. Cine nu află și nu poartă *divinul* în sine, nu-l află nicăeri. Primul altar este inima omului; primul altar și primul tron al Dumnezeirii. Numai rugăciunea din inimă curată și smerită e primită de Dumnezeu. Rugăciunile lungi nu vor avea niciodată efectul unui cântec și sincer „Tatăl nostru...” Jertfele sângeroase sunt înlocuite cu pâinea trupului și cu vinul sângelui Său. Templul din Ierusalim nu va mai fi singurul loc de închinare. Dumnezeu nu cade în categoriile spațiului și ale timpului; El este etern și atotprezent, — oriunde sunt doi sau trei închinători, sau chiar și numai unul, care se roagă smerit în cămara inimii sale, acolo este și El. Penitența în sac și cenușă este înlocuită cu ingenuncherea și cu hotărârea de îndreptare, care se arată în faptele bune, în roadele „vrednice de pocăință”. Pentru spălarea sufletului, liniștirea conștiinței și împăcarea cu Dumnezeu, nu se mai aduc sacrificiile de țapi, sau alte animale ispășitoare, ci se face apel la harul divin, la puterea iubitoare și sfințitoare a Duhului Sfânt, care face din fiecare creștin templul lui Dumnezeu. Iubirea omului atrage iubirea lui Dumnezeu. Orice om ajută altui om: îi împrumută puterea brațului, lumina minții și energia spiritului. Nici Dumnezeu, Bunul și Atotputernicul Dumnezeu, nu poate face — și nici nu ni-l putem închipui — altfel; ne împrumută puterea sa, ne întinde mâna sa de ajutor și de mântuire: harul.

Cultul religios este o parte esențială a creștinismului, ca și Evanghelia și Biserica. El constituie atmosfera în care se respiră Duhul Sfânt, mediul harului dumnezeesc în care se simte așa de bine sufletul. Cultul creștin e „cerul pe pământ“ și pământul în cer, fapt uman în care se descopere *trăirea divină*. În practica cultului creștin, naturalul descopere supranaturalul; umanitatea se înfrățeste, se purifică, se luminează și divinizează.

Semnele vizibile, sacramentale, prin care se face fuziunea și unitatea între divin și uman, între har și trup, sunt sfintele Taine. În sf. Taine, omul se întâlnește cu Dumnezeu prin Iisus Hristos, își sfințește viața prin darurile Duhului Sfânt, își sporțește și nobilează puterile sufletești prin energia și lumina harului divin. Dela naștere și până la moarte, sf. Taine oferă omului mijloacele necesare sfințirii, remediile divine ale mântuirii și ale unirii cu Dumnezeu. Botezul sfințește nașterea, Mirungerea întărește creșterea, Cuminecătura întreține în om viața divină, Pocăința ajută purificarea morală, Cununia binecuvintează generarea, Maslul alină durerea și Preoția consacră apostolia.

Botezul naște pe creștin, face din om membru al Bisericii, cetățean al împărăției lui Dumnezeu. Botezul e încorporarea în Hristos, în Biserică, în viața și societatea creștină; în același timp el e depărtarea și lepădarea de Satana, „de toate lucrurile lui, de toți fingerii lui, de toate slujbele lui și de toată trufia lui“. Cufundarea și spălarea în apa regeneratoare este baia în marea Dumnezeirii, în care se cufundă omul cel vechiu, și învie, ca un alt Hristos, omul cel nou, purificat și iluminat. Pe lângă Botezul cu apa sfințită, mai există Botezul sângelui sau a martiriului și Botezul dorinței în care se mântuesc toți cei ce se purifică în focul iubirii și a dorului după Dumnezeu. Pentru orice om, Botezul e ușa raiului, prin care se deschide neofitului zarea vieții spirituale și a fericirii eterne.

Mirungerea înzestrea pe creștin cu darurile Duhului Sfânt și prelungește efectul Botezului: continuă creșterea și desăvârșește formarea omului nou. E taina progresului moral și a perfecțiunii duhovnicești. Educația creștină nu are alt rost și alt ideal mai înalt, decât să desrobească din sufletul omului darurile lui Dumnezeu primite în Mirungere și să le rodească în dragoste, bucurie, pace, milă, iertare, îndelungă răbdare, bunătate, binefacere, credință, blândețe și cumpătare (Gal. 5, 22).

Euharistia este masa iubirii divine, — „dulce ca Dumnezeu“ — inima vieții sacramentale a Bisericii, comemorarea patimilor Mântuitorului, jertfa de împăcare cu Dumnezeu, mâncarea și beutura nemuririi. Ea întreține în creștini viața spirituală, bucuria mântuirii și unirea cu Iisus Hristos Dumnezeu. Prin Euharistie se înfăptuește și întreține unitatea trupului

mistic al Bisericii, legătura sau comuniunea organică, vie, cu Iisus-Domnul.

Pocăința este remediul de iertare, eliberare, îndreptare și deslegare a păcătosului. Prin Pocăință — după naufragiu — penitentul se reintregrează în har, în trupul Bisericii și în calitatea de fiu, împăcat cu Tatăl-Dumnezeu.

Cununia este binecuvântarea iubirii și a unirii matrimoniale dintre miri. Ea are o funcție religioasă, o funcție naturală și o funcție socială. Religioasă, pentru că stabilește între soți o unitate indisolubilă, ca între cap și trup, Hristos și Biserică; naturală, pentru că se încheie în vederea ajutorului reciproc, a întregirii și a procreației; socială, pentru că familia întemeiată prin căsătorie religioasă constituie temelia vieții sociale, sănătoase și prospere.

Maslul este balsamul de vindecare a sufletelor și trupurilor bolnave. Prin Maslu se arată bolnavului un semn de iubire, i se întinde o mână de ajutor, i se adresează un cuvânt de mângăere, de iertare și încurajare.

Preoția este apostolia în slujba Bisericii, exercițiul chemării de a predica Evanghelia, puterea de a lega și deslega păcatele, de a săvârși cultul religios și de a conduce poporul creștin pe calea adevărului, spre limanul mântuirii. Prin Preoție, Iisus Hristos își continuă în lume misiunea profetică, servirea arhierască și demnitatea împărătească. Prin slujba Preoției, Biserica ne mântuește și Iisus Hristos ne sfințește și ne face „părtași firii dumnezeiești“ (II Petru 1, 4).

Acesta e cultul creștin, în esența și permanența lui. Există și alte forme liturgice ale cultului, — destul de bogate în frumusețe, ceremonii, rugăciuni, cântări, gesturi și cuvinte rituale, care încântă și înalță inima omului în sferile pure ale spiritului etern, — fondul însă este acesta: sfintele Taine și între sf. Taine Euharistia, Liturgia.

Un fapt demn de relevat în creștinism este identitatea dintre dogmă și cult. Practicile sacramentale creștine sunt expresia dogmelor divine. Practica și dogma sunt identice. Credința vie se manifestă în practica liturgică și în faptele bune. Fără practică credința e mutilată, moartă. Credinciosul și practicantul sunt una.

Creștinul realizează în conduita sa planurile și voia lui Dumnezeu, viața credinței în fapte morale și în acte de cult. Rugăciunea lui, ingenuncherea, spovedania, etc. sunt fapte umane care evidențiază trăirea divină, fapte naturale care descopăr supranaturalul.

Dumnezeu lucrează în actele de cult. În practicile cultului, Dumnezeu revarsă harul, bucuria sfântă în inimă și lumina cerească în privire; infinitul se arată în finit, cerul pe pământ, dumnezeescul în omnesc, spiritul în materie. În cultul creștin, sufletul

omului se întâlnește cu duhul lui Dumnezeu; omul se înalță și Dumnezeu se dăruiește, și astfel îl satisfacă, îl răsplătește, îl mângăie, îl sfințește, îl îmbunătățește și desăvârșește.

În felul acesta, în creștinism, cultul religios se interiorizează, se spiritualizează și universalizează. Devine cult în spirit și adevăr, cultul Dumnezeului creștin, care „e Duh”, Spirit — în raport cu spațiul — infinit și — în raport cu timpul — etern. Viața religioasă liturgică, în creștinism, e o viață spirituală, o viață trăită în duh, cu Dumnezeu, în comuniune de iubire sfântă cu Spiritul suveran. De aci și noțiunea de „spiritualitate”, adică de gândire și trăire după „spirit”, spre deosebire de „materialitate”, adică gândire și trăire după imboldurile oarbe, instinctuale, ale materiei.

În practicile conduitei evanghelice și în experiența cultului creștin se naște omul nou, creștinul, omul duhovnicesc, făptura cea nouă, care se ridică peste mormântul omului vechi, trupesc sau pământesc.

Cultul creștin este una dintre marile creații ale Mântuitorului, comoara în care strălucesc splendorile creștinismului, școala clasică a Bisericii în care toți creștinii contemplăm frumusețea duhovnicească și învățăm *iubirea, adorarea și înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri* (Ef. 3, 10).

Cărți

Prot. Dr. P. Deheleanu: FRUMUSEȚI LITERARE ÎN SFÂNTA SCRIPTURĂ, Diecezana Arad, 80 pag. 6000 lei.

Părintele prof. Dr. Petru Deheleanu dela Academia de Teologie din Arad a scos decurând de sub tipar, sub titlul de mai sus, o lucrare menită să atragă atenția cetitorilor asupra câtorva incomparabile frumuseți literare, pe care le cuprind paginile Bibliei.

Este știut că între toate cărțile omenirii, Biblia deține recordul în toate privințele. E tradusă și citită în cele mai multe limbi, și în cele mai multe ediții. Deși istoriile literare o ignorează și deși marii critici trec pe lângă ea ca și când nici n'ar exista, Biblia se răspândește cu putere și în același timp se cetește cu o pasiune neîntrecută.

Acest fapt își are cauzele și explicațiile lui, dintre care nouă ni se par două mai concludente. Întâi: adevărurile înalte, unice, divine, pe care le conține și, în rândul al doilea, frumusețea sublimă a expunerii acestor adevăruri.

Estetica ne învață că o lucrare poate fi numărată în rândul capodoperilor de artă, când unui fond autentic îi corespunde o formă perfectă.

Biblia împlinește la maximum această condiție: La fond adevărat, formă desăvârșită. Dacă n'ar împlini în gradul optim condiția aceasta, răspândirea ei în lume ar fi inexplicabilă. Cine ar mai asculta cu atâta evlavie cetirea Evangheliei din fața ușilor împărătești, sau cine și-ar mai da banii pe Psaltire, pe Noul Testament, sau pe Biblia întreagă, dacă nu ar afla în cu-

prinsul lor gânduri și frumuseți cerești care încântă și cuceresc mintea și inima deopotrivă...

Toți ne-am obișnuit să căutăm în Sfânta Scriptură adevărurile eterne ale mântuirii sufletului nemuritor.

Părintele P. Deheleanu ne atrage atenția asupra frumuseților literare pe care le cuprinde Biblia. Sfinția Sa constată că Biblia e „citită în cercurile cele mai largi ale popoarelor”, că deține „recordul mondial al lecturii” și „ea este izvorul și temelgia celei mai superioare culturi spirituale”. Chiar mai mult: „Biblia este o comoară inepuizabilă. Încă nimeni n'a spus ultimul cuvânt asupra ei, fundcă niciodată nu s'a găsit omul, care să-i poată descoperi toate frumusețile și toate valorile ei spirituale”.

Biblia este Cartea cărților, cartea autentică și frumoasă, unică și incomparabilă.

Pentru exemplificare, autorul alege — într-o ordine sistematică — o serie de pasagii, cu deosebire de Noul Testament, în care se reflectă frumusețea formei în care se exprimă adevărurile biblice. Incepe cu parabola și continuă cu schița narațiunea, oratoria — cu pasagii din cuvântarea eshatologică (Mat 24), din Predica de pe Munte din cuvântarea de muștrare adresată cărturarilor și fariseilor, din cuvântarea de despărțire rostită apostolilor (In. 14-16) ș. a. — poezia biblică, figurile de stil, proverbele, aforismele, sentințele biblice, meditația (Rom. 7); relevă apoi frumuseți de logică și dialectică (Mat. 22, 19 — 33; Mc. 12, 18 — 27; I Cor. 15 etc.), definiții, caracterizări, viziuni și tablouri, care sunt „tot atâtea puncte de atracție” pentru toți cetitorii și admiratorii Bibliei.

Tipărind acest studiu despre frumusețile neîntrecute ale Sfintei Scripturi, întemeiat pe texte îngrijit alese, Părintele Deheleanu ne ispiteste să cetim Biblia cu o tot mai mare atenție și cu o tot mai vie plăcere.

Părintele Gala Galaction, în cuvântul introductiv al studiului, subliniază cu deplină dreptate și cu elogiu munca autorului, pentru că ne desvăluie „eminenta valoare literară a unor pagini pe care noi eram obișnuiți să le cinștim numai din punct de vedere bisericesc și confesional”.

Biblia merită să fie citită, cu toată dragostea, nu numai pentru adevărurile pe care le cuprinde, dar și pentru frumusețea desăvârșită a formei literare, în care e scrisă.

Concluzia aceasta ne-o împune lectura studiului fericit inspirat ai Părintelui prof. Deheleanu despre frumusețile veșnice ale Sfintei Scripturi.

II. V. F.

Informațiuni

= Încheierea anului școlar la Academia Teologică din Arad a avut loc în ziua de 20 Iunie a. c. S'a slujit un Te-Deum de mulțumire la care au participat studenții și întreg corpul profesoral.

= La școala eparhială de cântăreți bisericești încheierea anului școlar s'a făcut în ziua de 15 Iunie a. c. Cu acest prilej au rostit cuvân-

tări I. P. C. Icon. Stavr. Caius Turicu, în numele Consiliului eparhial și Prot. Dr. Petru Dehelean, Directorul școlii. S'au împărțit apoi diplome de absolvire celor 14 absolvenți ai școlii.

= P. O. Părinte Protopop pensionar **Terențiu Moga** din comuna Răbăgani jud. Bihor, a donat pe seama Academiei Teologice din Arad suma de 100.000 lei, din prilejul împlinirii alor 55 de ani dela terminarea Institutului teologic. Gestul vorbește dela sine. In aceste vremuri grele, când Academia noastră teologică are de luptat cu atâtea greutăți materiale, mai ales că în urma războiului localul ei a suferit mari stricăciuni, acest gest se cere imitat de cât mai mulți.

Nr. 258 /1946.

Concurs

Se publică concurs prin numire, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei **Nadăș I.** protopopiatul Ineu.

VENITE :

1. Folosința sesiunii parohiale, 32 jug. cadastrale.
2. Folosința casei parohiale.
3. Stolele și birul legal.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa I.* In lipsă de recurenți de *clasa I,* se admit și preoți cu cvalificațiune preotească de *clasa II.*

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului Eparhial Ort. Rom. din Arad.

Arad la 25 Iunie 1946.

† **ANDREI,**
Episcop,

Traian Cibian,
cons. ref. eparhial

Asociația Clerului „**Andrei Șaguna**” Secția Arad.

Comitetul de editură.

APEL

Asociația Clerului „**Andrei Șaguna**”, Secția Arad, în adunarea sa generală din 20 Iunie a. c. a luat hotărârea de a pune bazele unei edituri a Secției, în cadrul căreia să se tipărească cărți religioase pentru popor, copii, tineret și pe seama clerului. In acest scop a ales următorul comitet de editură: Ic. Stavr. Sava Tr. Seculin, Ic. Stavr. Caius Turicu, Ic. Stavr. Florea Codreanu, Prot. Dr. Ilarion V. Felea, Prot. Dr. Petru Dehelean, Prot. Viorel Mișuțiu, Pr. Cornel Mureșan, Pr. Aurel Neamțu, Pr. Petru Bogdan și Pr. Demian Tudor.

Fondul de editură necesar se va alcătui din sumele subscrise benevol de Preoții și parohiile din Eparhia Aradului. Sumele subscrise vor fi restituite, în limita posibilităților, în cărți sau alte obiecte editate de această editură. Secția primește cu bucurie și donații în acest scop, cum a făcut de pildă, chiar în ședința adunării generale, Părintele Aurel Neamțu care s'a oferit să suporte toate cheltuielile pen-

tru apariția primei broșuri, sau Părintele Ioan Crișan care a donat suma de 100.000 lei.

Având în vedere scopul înalt urmărit prin crearea acestei edituri, cât și necesitatea tot mai acută de a pune în mâna credincioșilor noștri cărți de popularizare a adevărilor de credință propovăduite de sf. noastră Biserică, cu binecuvântarea P. S. Părinte Episcop Andrei, apelăm la Frații Preoți din Eparhie, îndemnându-i să subscrie la acest fond sumele cari le cred de cuviință atât din partea lor personal, cât și din partea parohiilor ce le păstoresc, fie ca împrumut, fie ca donație. Sumele se vor depune sau se vor trimite între 1-31 Iulie a. c. pe adresa Părintelui Corneli Mureșan, casierul Secției, la Consiliul Eparhial din Arad.

Nu ne îndoim că Frații Preoți din întreaga Eparhie vor ști să răspundă cu entuziasm la acest apel, făcut anume pentru desțelenirea unui nou câmp de activitate pastorală și misionară, atât de imperios cerut de împrejurările de viață religioasă de azi.

Arad, 26 Iunie 1946.

Comitetul de editură

Nr. 2543/1946

Comunicate

Consiliul Eparhial a numit pe d. ing. arhitect Sterie Becu, domiciliat în Arad str. Episcop Ciorogariu nr. 15, de arhitect eparhial și invită organele eparhiale să se adreseze numitului în ce privește întocmirea planurilor și devizelor pentru reparații mari și înălțimi zidiri de biserici și case parohiale.

Arad, la 12 Iunie 1946

† **ANDREI,**
Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier, ref. eparhial.

Nr. 2662/1946.

Prea Cucernicii Preoți sunt invitați din partea Crucii Roșii Române ca în zilele de 29 și 30 Iunie să facă o chetă în beneficiul copiilor.

In dimineața acelor zile sunt rugați să organizeze o chetă făcută de un comitet compus din parohul bisericii, 1 epitrop și câțiva enoriași. Acest comitet se va îngriji să dreseze un proces-verbal în 3 exemplare despre rezultatul colectei, din care unul va fi trimis la Centrala Crucii Roșii Române din București (Str. Amzei 29), înaintând prin mandat poștal și suma colectată, specificând pe cupon proveniența banilor, sau se va vărsa la cont Cec No. 11372 Crucea Roșie.

Al doilea exemplar din procesul-verbal va fi înaintat Ministerului Cultelor, iar al treilea va rămâne la Oficiul parohial respectiv.

Consiliul Eparhial

Publicație

Parohia Miniș, jud. Arad publică licitație cu oferte închise pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidire a Bisericii pe ziua de 7 Iulie 1946, orele 4 p. m.